

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članke izvod Din 1.—.

Oglas po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Ogromna manifestacija za delavske pravice in zaščito.

Zgodovinski dan delavske solidarnosti.

28. februarja 1930 so se zbrali v Beogradu zastopniki vseh obstoječih delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic v državi. Nezaslišane zahteve združenih gospodarskih krogov so vzdramile celokupno delavstvo, ki se je spontano dvignilo v obrambo svojih pravic. Veliko zborovanje delavstva 28. februarja v dvorani centralnega tajništva delavskih zbornic, ko je delavstvo po svojih vrhovnih predstavnikih izneslo glasen apel na vse, ki imajo skrb in brigo za dobro države in družbe in ko je direktor Mednarodnega urada dela s. Thomas ta apel še podkrepil, je pač zgovoren dokaz, da si delavstvo s krvavimi žrtvami pridobljenih pravic ne da vzeti. Združeno delavstvo Jugoslavije je ponovno naglasilo svoje stališče in pokazalo smer in pot, ki vodi v lepšo prihodnost države in družbe.

Kmalu po šestih popoldne se je začela polniti prostorna dvorana belgrajske delavske zbornice. Prihajali so delavci in delavke in zastopniki organizacij. Ob pol sedmih je bila dvorana že nabito polna. Vihar navdušenja se je razlegel preko tisočglave množice, ko je stopil na oder Albert Thomas.

Zborovanje je otvoril predsednik belgrajske delavske zbornice. Pozdravil je s. Thomasa in zbrane zastopnike delavstva iz cele države.

V uvodnem govoru je povdarjal centralni tajnik delavskih zbornic s. dr. Topalović, da predstavlja zborovanje enotnost volje in hotenja delavstva Jugoslavije.

Zatem so podali poročila o delavskih zakonih:

O zakonu o zaščiti delavcev, Vladimir Pfeifer, tajnik zagrebške delavske zbornice,

o zavarovanju v naši državi, Filip Uratnik, tajnik ljubljanske delavske zbornice in

o zakonu o inspekciji dela, Bog. Čurić, tajnik splitske del. zbornice.

Vsa poročila in predlogi poročevalcev so bili sprejeti z velikim navdušenjem soglasno.

Nato je govoril direktor Mednarodnega urada dela s. A. Thomas v francoskem jeziku. Prevedel je govor s. dr. Topalović.

Govore so prenašale vse tri jugoslovanske radio-oddajne postaje širom države in po celem svetu. Proletariat izven mej Jugoslavije je slišal, kako se proletariat Jugoslavije bori za socialno zakonodajo, za svo-

V petek, 28. februarja 1930, se je izvršila ob isti uri protestna akcija strokovno organiziranega delavstva po celi državi proti nakanam delodajalcev, ki hočejo, da se poslabša socialna zakonodaja.

V svojem govoru na impozantnem zborovanju strokovnih organizacij v Beogradu je rekel direktor Mednarodnega urada dela sodrug Alb. Thomas:

„SOCIALNA ZAKONODAJA SLONI NA DELAVSKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJAH. BREZ DELAVSKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ BI BIL MEDNARODNI URAD DELA NEPLODEN, JALOV. PODLAGA VSEMU DELU PA JE STROKOVNO PREDSTAVNIŠTVO.“

Ne pozabimo na te velike besede direktorja Mednarodnega urada dela s. Alb. Thomasa. V nas samih je naša rešitev, v nas samih je izboljšanje našega položaja.

Močan je naš MI, zato: ustvarjajmo in držimo se ga!

Iz vseh danes priobčenih govorov, izjav, intervencij itd. vidite, kaj zmore organiziranost in kaj so strokovne organizacije. Premišljeno prečitajte vsa poročila in v vas vseh naj bo močen, neomajen in trden sklep: Strokovne organizacije morajo rasti, se morajo krepiti! Vsak delavec mora biti strokovno organiziran! Vsi postanimo MI!

je pravice in človeško dostojanstvo. Vsi govori in vse izjave so bile sprejete z burnim odobravanjem

zbranega delavstva. Solidarnost delavstva je praznovala svoj zgodovinski dan.

Zakon o zaščiti delavcev.

(Govor Vlad. Pfeiferja).

Najprej je treba, da ugotovimo meje naše razprave in to v pogledu stvarine in kroga oseb, ki so zainteresirane na zakoniti zaščiti delavcev.

V pogledu stvarine ostanemo v okviru onega dela socialno-politične zakonodaje, ki se nanaša na ožjo osnovno delavsko zakonsko zaščito (delovni čas, čezurno delo, nočni in

tedenski odmor, zaščita delavk in otrok, higijsko tehnične zaščitne mere, delavski zaupniki itd.), izpolnjeno z zaščito, v pogledu zakonite ureditve delovnih odnosov (odpusti, odpovedi, regulacija sporov, razsodišča itd.).

V pogledu oseb, katere je treba zaščititi s posebno socialno-politič-

no zakonodajo, upoštevamo predvsem vse one družabne vrste, katere določeno število ur oddajajo svojo telesno ali duševno delovno moč drugim za mezdo, ali plačo. Po statistiki OUZD je na delavski zaščitni zakonodaji zainteresiranih oseb sledeče število: pri Središnjem uradu za zavarovanje delavcev 644 tisoč 943 članov, pri Bratovskih skladnicah 50.440 članov in pri Humanitarnih fondih železničarjev 75 tisoč 100 članov; skupaj 770.483 članov. Ako prištejemo k temu številu še rodbinske člane, potem dobimo gotovo 2 milijona prebivalcev naše države, ki so zainteresirani na delavski zaščitni zakonodaji. Z drugimi besedami rečeno, zakonita delavska zaščita ne predstavlja interesne sfere le nekaterih slojev, ampak je življensko vprašanje velikega dela našega naroda.

Ko smo tako ugotovili predmet razprave in krog interesentov, razpravljajmo o Zakonu o zaščiti delavcev in o onih zakonitih predpisih, katere vsebuje še ne unificirana obrtna zakonodaja posameznih pokrajin.

Zakon o zaščiti delavcev je bil sprejet na 39. redni seji zakonodajnega odbora Narodne skupščine dne 14. decembra 1921; sankcioniran je bil 22. febr. 1922, razglašen v št. 128 »Službenih novinah« z dne 14. junija 1922, ko je tudi formalno stopil v veljavo.

O pomenu tega zakona je danes najboljši, da ponovimo besede svoječasnih uradnih predstavnikov najvišje državne uprave.

Letno poročilo o delu Ministrstva za socialno politiko v letih 1918—1921 spremlja zakon o zaščiti delavcev z besedami:

»Pokazala se je nujno potreba, da se čimprej izvede unifikacija celokupne obstoječe delavske zakonodaje v naši državi. Končni zaključek tega dela je Zakon o zaščiti delavcev, ki obsega vse glavne predpise iz dosedanjih zakonov in uredb, ki se nanašajo na delavsko zaščito, ki so dosedaj veljali v poedinah oblasti naše nove države in katere se je smatralo potrebnim razširiti na cel teritorij naše države. Zakon s svojimi odredbami predstavlja eno izmed najpomembnejših kulturnih tvorenj naše mlade države od nje-nega postanka do danes.

Zakon obsega najpotrebnejše moderne zaščitne mere delavskega razreda in predstavlja kot tak odločilen korak na polju demokratizacije in civilizacije naše države; tako važen korak, da je na zakon lahko država ponosna, ker se s tem uvršča v vrsto najkulturnejših držav. Za delavski razred pomeni zakon ogromno pridobitev, ki ji bo znatno pomagala, da se hitro povzdigne materialno in kulturno in obenem uvidi, da je zaključena ureditev naše države in na še družbe, ki o delavskem razredu in njegovih interesih v isti meri vodi račune, kot o ostalih razredih.«

Zakon o zaščiti delavcev velja za vsa obrtna, industrijska, trgovinska, prometna, rudarska in njim slična podjetja, v katerih je zaposleno pomožno osebje, brez ozira na to, ali pripada privatnim ali javnim telesom.

Zakon obsega odredbe: a) o delovnem času, b) o plačilu za čezurno delo, c) o nočnem in nedeljskem počitku, d) o zaščiti žene in mladostnih delavcev ter dece, e) o higijensko-zaščitnih merah, f) o delavskem koalicijskem pravu, g) o delavskih zbornicah, h) o delavskih posredovalnicah, i) o delavskih zaupnikih, j) o delavskih legitimacijah in k) o vodstvu registra zaposlenega pomožnega osebja.

Zakon o zaščiti delavcev ni predvideval odredb o reševanju sporov okrog zaščite delavskih mezd, odločnega roka, in drugih delovnih pogojev. Ti odnosi so urejeni še s starimi obrtnimi predpisi.

Toliko o formalno-zakonskem stanju. O faktičnem stanju zakonitih predpisov pa naj navedemo to-le:

Naša socialno-politična zakonodaja dosedaj še ni izvedena v celoti: celi oddelki Zakona o zaščiti delavcev se niso nikdar izvajali. Pri onih odredbah naše socialno-politične zakonodaje pa, ki so se od časa do časa izvajale in ki se še tudi sedaj tu in tam izvajajo, pa lahko rečemo, da je gotovo 75 odst. izvedb takih, kot bi niti za eno izmed teh ne obstojal zakon in oddelki o — kazenskih predpisih.

S tem je vse rečeno — in lahko preidemo na razpravo o onem, kar delodajalci in gospodarski krogi razumejo pod formulo: »revizija socialno-politične zakonodaje«.

Delodajalske organizacije in zbornice so predložile Ministrstvu za socialno politiko obsežne predloge o reviziji naše socialno-politične zakonodaje. Značaj teh predlogov je najbolj razviden iz pojasnil, katera so na kritiko z delavske strani predložili delodajalci tudi gospodu ministru za socialno politiko in narodno zdravje. V teh pojasnilih pravijo:

»Zakon o zaščiti delavcev je šel tako daleč, da njegova striktna izvedba v mnogem onemogoča delo v gospodarstvu. Zakon gre v nekaterih svojih določilih še dalje od zakonodaje držav, ki so gospodarsko jačje od naše, šel je še dalje kot washingtonske konvencije.

Ako hočemo, da naše gospodarstvo aktivira svoje delo, kar bi ne koristilo samo delodajalcem, ampak tudi državi in delavcem, potem se mu mora dati večja svoboda dela.

Podjetnik mora biti večji gospodar v svojem podjetju, v katerega vlaga samega sebe, vse imetje in bodočnost svoje družine. Potrebna je sprememba mnogih zakonitih odredb, ki odvzemajo podjetniku moč upravljanja po stvarni potrebi podjetja, ali mu pa predpisujejo obveze, katerih izpolnitev vodi v nemožnost vzdržati inozemsko konkurenco.

Poleg mnogih drugih, tudi ti razlogi govore za to, da se ne smemo v socialni zakonodaji ravnati po naprednejših državah, najmanj pa, da jih celo prekašamo v liberalnosti.

Ako hočemo objektivno karakterizirati pravi značaj zahtev delodajalcev in gospodarskih krogov, moramo konstatirati, da bi, za primer, da se ugodí njih zahtevam, stvarno pomenilo to likvidacijo naše zakonske zaščite. Ko enkrat vemo to, vprašamo, kaj naj delavci in nameščenci odgovore na take zahteve? Očigled zadrževanje delodajalskih korporacij o nevzdržljivosti socialnih, ekonomskih in finančnih obremenitev naše zakonodaje o zaščiti delavcev moramo da ponovimo in končno ugotovimo, da ta navajanja nimajo opravičbe in temelja v realnosti teh obremenitev, temveč v želji, da se vsaka socialno-politična zaščita in zavarovanje delavcev in nameščen- cev, in naj bi bilo še tako slabo, ne samo **faktično** onemogoči in sabotira, temveč tudi **formalno** likvidira.

Svobodne delavske in nameščen-ske sindikalne organizacije so vedno ugotavljale, da obstoječi zakoni o socialni zakonodaji niso popolni in ne odgovarjajo zahtevam, ki se v naših razmerah in v naših prilikah in v naši državi smejo in morajo postavljati. Zahteva delavstva je vedno bila, da se socialna zakonodaja **izpolni** in da se prav posebno nejasni

zakoniti predpisi z izvršilnimi naredbami raztolmačijo in praksi odgovarjajoče točno definirajo.

Tej zahtevi se pridružuje še splošna, da načelno zahtevamo unifikacijo socialne zakonodaje.

Splošni principi delavske zaščite morajo biti postavljeni v splošni zakonodaji, ki naj velja za vse kategorije delavcev in nameščen- cev v privatnih in javnih podjetjih.

S posebnimi zakoni, ako je za to potreba, se smejo samo ti splošni principi eventuelno potrjevati ali zboljševati, v nobenem primeru pa ne poslabševati.

Iz teh razlogov zahtevamo, da je Ministrstvo za socialno politiko centralni državni organ celokupne javne zaščite delavcev in nameščen- cev vseh kategorij in da v tem pogledu prestane pristojnost drugih specialnih ministrstev. Posebno naglašamo, da mora to obveljati tudi za rudarsko in železniško pomočno osebje, ki se danes nahaja v pogledu zaščite in zavarovanja izven pristojnosti ministrstva za socialno politiko.

Naši končni zaključki o socialni zakonodaji bi bili:

Delavske organizacije niso nikdar zahtevale revizije naše socialno-politične zakonodaje, temveč so neprestano zahtevale izvedbo naše zakonite zaščite. Delavstvo je v zvezi

s tem vedno ugotavljalo, da naša zakonita zaščita ne odgovarja potrebam delovnega človeka z ozirom na današnje težke ekonomske in zdravstvene prilike v državi.

V zvezi s to konstatacijo posebej zahtevamo:

Zakonite odredbe o omejitvi delovnega časa, o nedeljskem in nočnem počitku, o zaščiti delavskih zaupnikov, o zaščiti žen, dece in mladostnih delavcev ne morajo striktno izvajati in popolniti se mora zaščita vajencev.

Najstrožje je nadzirati izvedbo socialno-politične zakonodaje; posebno je strogo nadzirati izvedbo odredb higijensko-tehnične zaščite.

Državne posredovalnice za delo naj temelje na principu samouprav.

Pri izenačenju obrtne zakonodaje se mora zaslislati mnenje delavskih predstavnikov. Materialne odredbe novega obrtnega zakona ne bi smele niti malo oškodovati že sedaj zakonito zajamčenih delavskih pravic.

Vsi predpisi v pogledu regulacije delovnih in plačilnih pogojev delavcev naj se organsko strnejo v edinstveno delovno pravo.

Temeljem vsake socialne zaščite je smatrati inicijativno delo delavskih in nameščen- skih organizacij. Zato je treba njihovo svobodno delovanje zakonito zaščititi.

Delavsko zavarovanje v Jugoslaviji.

(Referat tajnika Filipa Uratnika na konferenci v Jugoslaviji.)

Moja naloga je izpregovoriti na tem shodu nekaj besed o zavarovanju delavcev za slučaj delovne nesposobnosti. Vi ste slišali že v prvem referatu, da je v naši državi 565.000 delavcev zavarovanih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, 50 tisoč pri bratovskih skladnicah in 75.000 delavcev pri humanitarnih fondih za železničarje. Razen njih je v naši državi nad 100.000 poljedelskih delavcev, ki za slučaj delovne nesposobnosti sploh niso zavarovani.

Najtežji je seveda položaj teh poslednjih. Ako zbole, izgube svoj zaslužek in ostajajo ne samo brez zdravil, temveč tudi brez hrane. Strah pred nesigurnostjo in trpljenjem v slučaju, da postanejo nesposobni za delo, je eden od nagibov, vsled katerih beži delovna sila od poljedelskega dela v tovarne in mesta.

Položaj ostalih delavcev je nekoliko boljši, ali tudi oni niso zavarovani za vse slučaje delovne nesposobnosti.

Če delavec zboli, ima pravico za dobo šestih mesecev do brezplačnega zdravljenja in do denarne podpore v iznosu dveh tretjin zavarovane mezd. Če pa traja bolezen dalje, ima delavec pravico do rente samo takrat, če je povzročil njegovo delovno nesposobnost nesrečen slučaj. Če pa ni tako in če traja bolezen dalje kakor 6 mesecev, ostaja delavec navadno brez vsake podpore. To velja posebno za starejše delavce, za katere velja pravilo, da je starost že sama po sebi bolezen.

Po našem zakonu o zavarovanju delavcev bi imeli taki onemogli starejši delavci pravico do trajne mesečne podpore, ki bi znašala 150 do 400 Din na mesec. Moram podčrtati, da je to bolj zavarovanje za slučaj onemoglosti, kakor zavarovanje za slučaj starosti. Zakaj zakon daje pravico do teh rent samo delavcem, ki so glasom zdravniškega spričevala nesposobni za delo. Šele 70 let star delavec bi dobival rento na podlagi našega sedanjega zakona tudi brez zdravniškega spričevala. Tu pa je nesposobnost za delo očividna.

Izvajanje te vrste zavarovanja pa je z zakonsko novelo odgodeno. Po tej noveli je sicer gospod minister za socialno politiko pooblaščen, da more izvesti za posamezne gospodarske panoge, ki ne trpe od gospodarske krize, zavarovanje takoj. To pooblastilo pa se ni uporabilo niti v enem slučaju.

Če reasumiramo to sliko sedanjega stanja našega zavarovanja, moramo reči:

Poljedelski delavci za slučaj nesposobnosti za delo sploh niso zavarovani. Ostali delavci so zavarovani za slučaj kratkotrajne delovne nesposobnosti, niso pa zavarovani za morda važnejši slučaj dolgotrajnejše ali trajne delovne nesposobnosti.

Kakšne izpremembe sedanjega stanja zavarovanja zahtevajo delavci?

Delavci zahtevajo predvsem, da se izvede zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Ta delavska zahteva ne znači novega obremenjevanja našega gospodarstva, temveč pravičnejšo razdelitev teh bremen. Delavci zahtevajo, naj nosijo ta bremena predvsem gospodarske edini- ce, v katerih so delavci za čas svojega zdravja in mladosti delali. Razen tega zahtevajo delavci, da se garantirajo te dajatve njim kot pravica in da ne bodo mišočina, kakor so danes.

Delavci mislijo dalje, da je treba pristopiti resno k problemu zavarovanja poljedelskih delavcev. Delavci trdijo, da so postavljeni prispevki in rente za slučaj onemoglosti v sedanjem zakonu tako nizko, da jih ni mogoče še dalje zniževati, ker bi postalo to zavarovanje sicer brezpredmetno.

Železničarski in rudarski delavci zahtevajo, da se podredi njihovo zavarovanje v cilju enakomernega izvajanja vrhovnemu nadzorstvu ministrstva za socialno politiko.

Kakšne izpremembe sedanjega stanja zahtevajo poslodavci?

Poslodavci zahtevajo, da se razveljavi zakonska veljavnost onih členov zakona o zavarovanju delavcev, ki govore o zavarovanju za slučaj onemoglosti. Oni zahtevajo, da se prevede to zavarovanje z uredbo in to v razumnih mejah, ki pa se precizneje ne ugotavljajo. Poslodavci zahtevajo, naj nosijo v bodoče delavci, poslodavci in država enak del prispevkov za slučaj bolezni in onemoglosti, a od prispevka za slučaj nesreče, ki so ga nosili dotlej sami poslodavci, polovico poslodavci, polovico delavci.

Z vsem tem bi se znižal prispevek poslodavcev za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode od sedanjih 204 milijonov dinarjev na 125 milijonov dinarjev.

Ako bi se izvedlo zavarovanje za slučaj invalidnosti in starosti v sedanjem obsegu in porazdelili prispevki po predlogih poslodavcev, bi plačevali v bodoče poslodavci za vse tri vrste zavarovanja 171 milijonov dinarjev, torej za 33 milijonov manj, kakor sedaj samo za dve panogi zavarovanja. Delavci bi plačali 171 milijonov Din, torej za 32 milijonov dinarjev več, nego dosedaj za dve vrste zavarovanja. Poslodavci zahtevajo torej, naj nosi stroške za zavarovanje za slučaj onemoglosti v celoti država. Od sedanjih prispevkov poslodavcev pa naj jim plačajo 32 milijonov delavci, za kar naj se tem poveša prispevek. Če tudi pod temi pogoji za izvajanje zavarovanja za slučaj onemoglosti ne bi bilo potrebno, da bi se poslabšale ostale panoge zavarovanja, so stavili poslodavci predloge, ki zmanjšujejo v veliki meri podpore, do katerih imajo delavci pravico po sedanjem zakonu. Na denarno podporo za slučaj bolezni bi imeli delavci v bodoče po predlogih delavcev pravico samo, če bi bili bolni dalje nego 5 dni in če so bili najmanj 3 mesece pred boleznijo ali tekom zadnjih dveh let vsaj eno leto zaposleni. Podpore porodicam bi se zmanjšale sledeče: Pravico do porodiške podpore bi imele samo one članice, ki bi bile zavarovane šest mesecev pred porodom, ali ki so tekom zadnjih dveh let najmanj eno leto zaposlene. Znesek porodiške podpore bi se znižal od $\frac{3}{4}$ na $\frac{2}{3}$ zavarovane mezd. Ta podpora bi se ne dajala 16 tednov, kot dosedaj, ampak samo 12 tednov. Podpora za dečjo opremo bi odpadla povsem.

V pogledu zavarovanja za slučaj nezgode zahtevajo poslodavci, da bi se zmanjšale vse rente za 25%. Invalidi z delovno nesposobnostjo do 35% bi ostali glasom tega predloga brez rente. Razven tega predlagajo poslodavci, da se zamenja sistem kapitalnega kritja s sistemom dokladnega kritja. S tem bi se prištedilo v prvih letih precej, zato pa bi se kasneje povešal neugoden prispevek na dvojno sedanjo izmero. Številčno bi se prištedilo s poslabšanjem bolniških dajatev nad 30 milijonov dinarjev.

V pogledu uprave zahtevajo poslodavci, da se da poslodavcem možnost, da zavarujejo svoje delavce v lastnih podjetniških blaginjah z značajem sedanjih Okrožnih uradov; da se osvobode vsi poslodavci dolžnosti, da prijavljajo uradom za zavarovanje delavcev svoje delavce; da se osvobode vsi poslodavci, ki zaposlujejo manj kakor 25 delavcev, dolžnosti prijavljati uradom za zavarovanje delavcev svoja podjetja. Nujne evidence bi sestavljali okrožni uradi za zavarovanje delavcev samo na podlagi prijav delavstva. Četudi bi bila evidenca pod temi pogoji zelo težka, se otežuje po predlogih poslodavcev tudi kontroliranje podjetij od strani uradnikov zavarovanja.

To so oficijelne zahteve poslodavskih organizacij. Kakor se iz teh zahtev razvidi, so tu velika nasprotja. Delavci smatrajo, da ogrožajo poslodavske zahteve samo eksisten- co delavskega zavarovanja. Najnevarnejše so one zahteve, ki pomenijo po svojem bistvu popolno desorganizacijo uprave zavarovanja.

Kako se bo ta borba končala? Kako se mora končati? Mi upamo, da bo prišlo koncem koncev vendarle do zavarovanja za slučaj onemoglosti in starosti in do napredka delavskega zavarovanja v vseh njegovih panogah. Mi se nadejamo, da ne bo hotel nihče, ki sodeluje pri tej reformi delavskega zavarovanja, vezati svojega imena z reformami, ki bi značile poslabšanje našega delavskega zavarovanja in popolno desorganizacijo ustanov, ki gledajo v nekaterih pokrajinah naše države na 40- in večletne tradicije. Delavci pričakujejo, da bo pomenila perioda življenja zakonodajne konstruktivnosti tudi napredek za delavsko pravo.

STROKOVNI VESTNIK.

VABILO

na redni občni zbor Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije, podružnice Jesenice, ki se vrši v nedeljo, dne 16. marca 1930 ob 9. uri dopoldne v dvorani Kino »Radio« pri Delavskem domu na Savi.

Dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora.
2. Pevci zapoje pesem »Slava delu«.
3. Pozdrav predsedniku kovinarske internacionale s. Domes-u, narodnemu poslancu in predsedniku avstrijskih kovinarjev.
4. Pozdravni nagovori delegatov.
5. Poročilo predsednika s. Domes-a o položaju težke železne industrije v Evropi s posebnim ozirom na racionalizacijo.
6. Poročilo odbora za poslovno leto 1929.
7. Poročilo nadzorstva.
8. Poročilo o sklepih plenarne seje centr. odbora S. M. R. J.
9. Volitev novega odbora.
10. Delovni program upravnega odbora za leto 1930.
11. Članstvo.

Članstvo iz Jesenic, Javornika in Dobrave se poziva, da se občnega zbora zanesljivo udeleži.

Pričetek občnega zbora točno ob 9. uri dopoldne.

V dvorani je kajenje prepovedano.

Vstop le proti vabilu in ga ima vsak član pri vходу pokazati.

Upravni odbor S. M. R. J., »Jesenice«.

K občnemu zboru Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije, »Sekcije težke železne industrije Jesenice«.

Naš občni zbor, ki se vrši dne 16. t. m. v kinu »Radio« v dvorani Delavskega doma na Savi-Jesenice in katerega se udeleži tudi naš zastopnik, predstavnik internacionalne Sekcije težke železne industrije Srednje Evrope, sodrug Domes iz Avstrije, predsednik avstrijskih kovinarjev, je v času težkih problemov, s katerimi se mora pečati organizirano delavstvo težke železne industrije vseh držav Evrope in po vsem svetu.

Racionalizacija: To je tehnična popolnitev tovarn, ali prav po domače povedano, nadomestitev žive delovne sile z mrtvo delovno silo, s strojem.

Ves industrijski svet je objet s tem problemom, nekje se je pričelo, in to v prvi vrsti v Ameriki, sedaj pa preplavlja ta problem vse industrije vseh panog vseh držav sveta, stotisoče delavcev pa postaja brezposelnih čez noč in gorje se enostransko kopiči do neznanih obupnih stopinj; strah pred jutri, kaj bo jutri, obvladuje delavca in vso njegovo družino; to je rezultat racionalizacije.

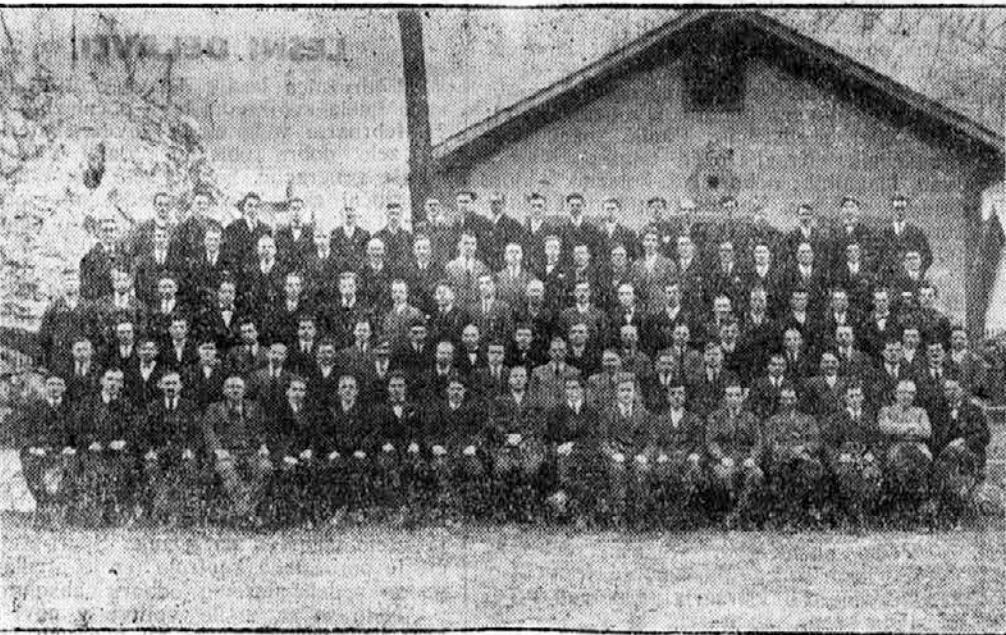
Kartel: To so zveze industrij-cev posameznih strok, ki so v prvi vrsti državno združeni v kartel in s tem skupnim kartelom preko vseh državnih mej vse do one meje, kamor segajo njih skupni interesi.

Njih namen je, da si določajo med seboj, koliko kateri sme izdelovati gotovega blaga in kateri trg sme zalagati z njim ter kakšna mora biti enotna cena tega blaga. Naročila ne sprejemajo več posamezne tovarne, temveč njih skupna pisarna, katera razdeljuje naročila. Kartel v današnjih razmerah je gospodarska zveza brez državne kontrole in torej pravzaprav protizakonit, ker ni vpisan v evidenco državne urada in so vsled tega vsi gospodarski pakti kartela tajnost kartela brez vsake kontrole.

Bančni trusti: So denarni zavodi z ogromnim kapitalom, kateri obvladujejo in zalagajo z denarjem vse vrste industrijo, ki je deloma njihova

popolna last in poleg tega taki trusti tudi poleg zalaganja industrije z denarjem isto tudi gospodarsko kontrolirajo in držijo ogromna industrijska gospodarstva v svoji popolni odvisnosti, ter s tem diktirajo cene produktom in uničujejo vse, kar se jim ne ukloni. Bančni trusti so kapitalistične denarne sile, ki odločajo o usodi milijonov delavcev in njih družin. Pri nas je ta kapitalistična zverina še v otroških čevljičkih, vendar pa že vprav pošteno grize okrog sebe, kakor mlada zverina, ki se ne da nikdar udomačiti in ki je nevarnost nje odstranjenja šele, kadar jo omejuje v kletko, kjer pa tudi nikdar ne konča naravno, temveč slej ali prej, ko se ostari, postane žrtev svojih naravnih krvoločnih instinktov...

Bančni trusti ne obvladujejo samo ogromne industrijske panoge, temveč imajo v svojih šapah tudi mnoge denarno in gospodarsko šibke države, torej cele države ima v šapah peščica povzpelih ljudi, čisto navadnih ljudi iz krvi in mesa, a do danes še ni nikjer tem tajnim silam postavljena konkretna protisila razen močnih delavskih, strokovnih in ostalih organizacij po vsem svetu.

Zaupniški zbor S. M. R. J., sekција težke železne industrije — Jesenice.

To so problemi, kateri nas obdajajo in proti njim ne pomaga nič drugega, kakor sklenjena organizirana solidarnost delavnega ljudstva v svojih strokovnih organizacijah v paraleli z ostalim delavskim pokretom.

V času, ko je delavstvo pri nas izgubljalo svoje sile v bratomornem boju vsled praznih fraz in osebne gonje, se je v zunanem svetu odigravala od nas prezrta faza kapitalizma, ki je objela sedaj tudi nas.

Sedaj ob dvanajsti uri spoznanja pa je potreba zaklicati vsem spečim in vsem indiferentnim, predvsem pa tistim, ki še vedno na tihem tajno rujejo proti enotni delavski strokovni organizaciji: spoznajte vendar že enkrat za vselej, da brez enotnega delavskega strokovnega pokreta ni več delavskega razreda v naši državi, ker bo delavstvo poginano nazaj v dobo najtemnejšega suženjstva.

Kričalo se je proti kapitalizmu, v dejanju pa se je pomagalo dovesti do tega stanja baš vsled najradikalnejših fraz.

Kaj bi, na primer, kovinarji v Jugoslaviji lahko danes kot strokovna organizacija predstavljali v gospodarskem, kulturnem in obrambnem smislu, ako bi takrat imeli toliko razsodnosti, kakor jo je že vsaj sedaj že. Zamujeno se ne vrne in iz temelja ven je treba iznova graditi s podvojenimi silami za bodočnost.

Sodrug! Sodružice! Kdo izmed Vas, ki ste organizirani, bi si upal izostati ob teh težkih problemih, da se ne bi udeležil kot član našega

skupnega občnega zbora dne 16. marca. Nobeden ne sme manjkati, kdor je službe prost, vse izgovore na stran in vsak pridi zanesljivo, da javno pokažemo, da smo se prerodili, da vstajamo, da nas je že en bataljon v fronti proti dvema frontama, proti neorganiziranim in proti izkoriščevalcu.

Sodrug! Sodružice! Racionalizacija, kartel ter s tem brezposelnost in pomanjkanje, so zveri, katere morajo zaupniki v kletko skupaj zaprti z njimi krotiti. Ali boste stali vztrajno ob ograjah s svojimi legitimacijami, da ne bodo zaupniki, katere ste določili za krotilce, obležali z zmehkanimi kostmi, razmesarjeni od nesolidarnosti — poginani v brezposelnost?

Naj Vam ne bo prispevek, katerega plačujete za organizacijo kakor sadistični publiki vstopnina v amfiteater, ki se naslaja nad žrtvami razjarjenih zveri, temveč v dejanju bodite člani vsaj toliko, kolikor je faktično odgovorna dolžnost vsakega člana.

V nedeljo, dne 16. marca 1930, je zgodovinski dan kovinarjev Kranjske industrijske družbe z Jesenic, Javornika in Dobrave. Iz vseh važnih kovinskih industrij naše države bodo prišli delegati, kakor tudi delegati naših gospodarskih korporacij in kakor že omenjeno, tudi naš stari sodrug Domes iz Dunaja. Vsem naš iskren pozdrav ob prihodu med nas. Našli bodo tu svoj dom, kot ga tudi mi v mnogih krajih najdemo, kamor gremo. Delavski dom, ki je nam vsem to, kar je kmečki družini njihova domačija. Zato pa v srcu

tri podružnice z Jesenic, Javornika in Dobrave v skupno blagajno Sekcije težke železne industrije. Imamo 15 sekcij in godbeni odsek.

Začetkom leta 1929 je bilo 388 članov, pristopilo pa jih je v letu 1929 592, dopotovalo 150, odpotovalo 26, umrla sta dva člana, črtalo pa se jih je 180, ki pa še niso popolnoma izključeni iz članstva in jih je večina, ki so izjavili željo, da se naj jih ne črta, da bodo doplačali kar so v zaostanku. Tako smo pravzaprav s številom članstva dosegli višino 1282. Vendar je pa rednih članov koncem leta 1929 bilo 922, strogo vzeto po pravilih ter nam zaradi tega, ker se člani ne držijo reda, ki ga hočemo imeti za vsako ceno, ni bilo mogoče napovedanega trenutka s 1000 člani proslaviti tako, kot smo si svoječasno zamislili. Ker ne maramo, da bi komu naredili krivico, ker tisoč član bo novo pristopivši član, ne pa tisti, ki za nazaj povrača prispevke in omogoči s tem število 1000 rednih članov.

Letni račun prometa s centralo izkazuje za leto 1929 148.196 Din dohodkov, izdatkov pa 33.140.90 Din tako, da je bilo centrali poslanega v celoti 115.055.10 Din.

Letni račun prometa s podružnico pa izkazuje za leto 1929 Din 37.530.50 dohodkov, izdatkov pa Din 17.047.75; dolga imamo še na radio-aparatu 1600 Din, tako da imamo saldo premoženja Din 18.882.75.

Bilanca pa izkazuje za leto 1929 sledeče: dohodki Din 20.482.75, izdatki Din 8937.73, tako da je prebitok v letu 1929 skupaj Din 11.545.02.

Rezultat je zadovoljiv, osobito ker smo celo leto imeli pravzaprav le borbo za dvig organizacije in za vzpostavitev notranjega reda, brez katerega temelja ni zdrave organizacije.

K blagajniškemu poročilu pripominjam le še, naj člani vendar uvidijo iz tega, da se je stvarno in pozitivno delo in naj skusi sleherni doumeti, kolike nepravilnosti težave nam ustvarjajo vsi oni, ki neredno vplačujejo svoje prispevke. Apeliram na vas vse, da nam omogočite notranji red, naj vsak točno in redno plačuje svoje prispevke, ker tudi točno in redno dobi vsak svojo upravičeno podporo, kadar jo je upravičen prejeti.

Veliko pa je odvisno, odnosno skoraj vse, kar se tiče reda pri vplačevanju prispevkov, od sekcijskih blagajnikov, odnosno predvsem od naših pomožnih blagajnikov, na katerih pravzaprav sloni naša organizacija v finančnem oziru. Vaše podrobno delo, sodrug pomožni blagajniki, bo jamstvo za trajnost in vzornost organizacije pri nas. Prejeti denar vedno takoj odračunavajte svojim sekcijским blagajnikom, osobito pa takoj oddajajte pristopne izjave novopristopivših članov. Članstvu pa priporočam, da pomožnim blagajnikom omogoča čim lažje poslovanje s tem, da se ne pusti stotokrat tiritati, ker koncem vseh koncev gre vendar le za naše skupne koristi vseh nas in naših družin.

Z velikim zaupanjem gledam v bodoče leto, prepričan, da bo na prihodnjem občnem zboru Sekcije težke železne industrije dokazan še večji uspeh naše solidarnosti in da bo sleherni v naši industriji zaposleni delavec tudi naš član.

Red imamo ob trajnem in rednem delovanju vseh zaupnikov, ter vsak, ki je član, lahko danes že s ponosom pokaže svojo legitimacijo, da je član organizacije, ki si je in bo znala pridobiti v največji meri javen respekt. In tudi jaz si štejem v čast, da sem bil poverjen s funkcijo blagajnika, katerega delo je tiho, a vendar toliko važno, ako se hoče imeti resnično pravi red.

Karol Ažman, glavni blagajnik.

Pred ustanovitvijo srednjeevropskega email-kartela.

Srednjeevropski lastniki emailne produkcije se bodo, kakor poroča Avstrijski Metallarbeiter, sestali meseca februarja v Berlinu (torej so se že), da rešijo vprašanje dogovornih cen za email-industrijo.

Rečeno je, da gre v glavnem za oboritev nadvse močne konkurence v eksportu. Uresničenje tega kartela pa je še dvomljivo, pravi Metallarbeiter. Torej vsepovsod vse v kartele.

Zakaj? Delavci, razmišljajte, ali ni to velik opomin, za vse, ki še niso organizirani!!!

Im Westen nichts neues... beim Westen nichts neues...

Redukcija 50 delavcev na Dobravi v elektrodni tovarni KID.

Ni naročil, pravijo gospodje, smo čakali, sedaj pa ni drugače, ne moremo pomagati, ni pa ni. Težko, da se bo kaj izboljšalo. Resnica je, da imajo dobavski delavci tudi skrajšan delavni čas, in sicer nekateri na 3 dni, drugi na pet dni v tednu in res je, kar vemo mi, da se bo še morda reduciralo na Dobravi. Pravega vzroka za to pa gospodje nočejo poiskati. Zadnje čase je začela na Dobravi padati produkcija, in sicer je gospod ravnatelj trdil, da je vzrok v tem, ker ljudje ne pazijo. Pa asistent in mojster je temu kriv itd. Možato pač ni, da se gospodje ravnatelji skrivajo s svojimi zagreškimi za hrbet svojih podrejenih, ker končno, pravijo, da je ruski antracit najboljši, zakaj pa konkretno ne ugotovite tega, da bi naročili za poskušnjo nekaj angleškega antracita in primerjali produkcijo od obeh teh dveh antracitov.

Izgleda, da se z usodo dobavskih delavcev igra tajna in osebna politika, ali pa politika popolne demontaže te tovarne. Kdo ima pa na tem največji interes, bi nam najjasnejše najbrže lahko odgovoril gospod ravnatelj Beker iz Dobrave..., ker je gospod generalni ravnatelj z gospodom Westonom vred, izgleda, popolnoma podlegel njegovim trditvam, da so le delavci vzrok, ne pa druge vrste antracit.

Nas pa bo gospod ravnatelj prepričal le takrat, če nam s primero dokaže, da iz

zvesti svoji ideji pridimo vsi na naš skupni občni zbor, da na ta način tiho, skromno manifestiramo dan organiziranih kovinarjev težke železne industrije, da se posvetujemo o potih, po katerih bomo v bodočem letu šli za obrambo življenjskih pravic.

Marčni solnčni žarki napovedujejo novo pomlad, kmalu bo zopet naša Gorenjska odeta v zelenje, in tudi naša organizacija čuti v sebi pomlad, pomlad, ki bo pokrila posledice vseh plazov, ki so šli preko delavskega pokreta v Jugoslaviji.

Pozdravljeni sodrug v Guštanju, Štorah, Cinkarni v Celju in Zenici, Varešu in Topuskem, pozdravljeni Vi kovači verig v Lescah, pozdravljeni Vi sodrug v Brodu na Savi, v Subotici, v Novem Sadu, Zagrebu, Kragujevcu in Beogradu in vsi ostali, pozdravljeni na naš dan na Jese-nicah!

Savezni svet
Saveza Metalskih Radnika
Jugoslavije
Sekcije težke železne ind.
Jesenice.

Blagajniško poročilo Sekcije težke železne industrije SMRJ za Jesenice, Javornik in Dobravo.

Kakor smo že v eni zadnjih števil »Delavca« poročali, kako je naša organizacija na znotraj krepko telo, tako imamo sedaj tudi zadovoljiv rezultat vztrajnega dela naših zaupnikov za leto 1929 pred seboj, kar je najizrazitejši dokaz, koliko podrobnega, tihega dela se je izvršilo v preteklem letu.

Spodaj podano poročilo iz blagajne se nanaša sicer na leto 1929, vendar pa ni celotno leto zapopadeno, ker smo šele julija meseca reorganizirali obračunavanje za vse

angleškega antracita elektrode niso boljše kakor iz ruskega.

Ne tako, gospodje, poiščite pravega krivca! Mi vemo, da Vas ta špas, te poskušnje z ruskim antracitom, stane nad 700 tisoč Din, toda zakaj zvrčate to pasivo sedaj na rame delavcev, ki naj sedaj z brezposelnostjo in gladovanjem krijejo pogrešek nekoga drugega. Preiščite stvar resnično in stvarno, ker dvomimo, da bi gospod Westen ne imel interesa na tem, da bi tovarna na Dobravi naprej dobro obratovala. Gospod Becker, svoječasno ste hoteli Vi z neko skupino tovarno odkupiti... Gopodje, nikar ne delajte z delavstvom vabank, naredite tako ali tako, nam je pač prokletko malo mari, kdo je gospodar, za nas je glavno, če ste že tovarno tam postavili, da sedaj obratuje, da so ljudje zaposleni, ne pa, da se nas drži v tako nestalni situaciji, ker končno, ako bi tam te tovarne ne bilo, bi bila morda kaka druga z bolj stalno zaposlitvijo. Saj ni res, da je stvar tako enostavna, da se ljudi kar na cesto zmeče, če gre trenutno slabo v eni tovarni. Mi o tej stvari ne bomo molčali, sli bomo stvari do dna in tudi javno spregovorili, če bo potreba. Za danes pa samo toliko.

Razmere v kovinski industriji v Mariboru in bližnji okolici.

Da razmere splošnega delavstva niso rožnate, ne more nihče oporekati, posebno sedaj v zimskem času, ko vlada velika brezposelnost, ki ustvarja veliko revščino in strašno bedo. V kovinski stroki v Mariboru in Teznu se pa morajo te razmere posebej povdariti, da so tam še slabše. Maršikateri zavedni delavec te stroke v drugih krajih in obratih se bo vprašal, od kod izvirajo te izredne razmere v kovinski industriji in stroki v Mariboru in okolici in kaj je temu krivo. No, pa vam hočemo povedati, kako ga furajo ti kovinarji. Po preobratu in par let pozneje teh razmer v tej obliki v Mariboru in Teznu ni bilo in sicer iz razlogov, ker so se takrat kovinarji zavedali tega, da je v skupnosti moč, potem katere so si priborili kolektivne pogodbe, ki so jim zagurale primerne mezde, točno izplačilo nadur, plačane dopuste itd. Ko so si kovinarji v Mariboru in na Teznu pri Mariboru vse to potom svoje strokovne organizacije pridobili, so pa preukrenili ter so deloma zapustili strokovno organizacijo, deloma pa zabredli v nereelne vode, ker so potom obljubili v različnih fraz bili mnenja, da se bode njihov položaj hitreje in radikalno zboljšal. Ali zelo so se varali, ker so se vsled izstopa iz svoje razredne organizacije njih razmere radikalno poslabšale. Presenečeni so zapustili to napadno pot. Ali mesto da bi se vrnilo spet v pravo strokovno organizacijo, so postali indiferentni. Zaupnikov, ki so jih hoteli spraviti na pravilno pot razredne strokovne organizacije, v njihov kovinarski savez, niso poslušali. Tako hodijo po potih indiferentizma in ne poznajo solidarnosti. Zadržali so celo medsebojno konkurenco, t. j. pri podaljšanju delovnega časa, ki pa se jim ni plačeval po zakonitih določilih, temveč kot navadne delovne ure.

Ford povišal minimalne plače za en dolar na dan.

Delavci s tedensko plačo prejmejo 5 odstotkov več. Ta povišek zadeva 140.000 delavcev.

Henry Ford je minimalne plače vsem delavcem Fordovih tovarn v Z. A. D. povišal od 6 na 7 dolarjev na dan.

Oni, ki so nastavljeni s tedensko ali mesečno plačo, prejmejo povišek plač za 5%. Nova plačilna odredba je stopila v veljavo s 1. decembrom 1929.

Po podatkih Fordovih tovarn prejme 24.320 delavcev 1 dolar več na dan kot prej, dočim 5% povišek plač obsega 115.643 delavcev in nastavljenecv.

Totalni povišek plač znaša od tega mesečno 1.628.451 dolarjev ali skoro 19 milijonov 500.000 dolarjev na leto. To je mesečno v dinarjih 91.199.256 ali letno Din 1.094.301.062.—.

Ta povišek je v skladu z izjavo, katero je podal Henry Ford na prvi konferenci vodilnih magnatov podjetij s predsednikom Z. A. D. Hooverjem.

Dne 1. januarja 1914 so zvišale Fordove tovarne plače od povprečnega zaslužka 2.34 dolarjev na minimum 5 dolarjev na dan in reducirale delavni čas od 9 na 8 ur dnevno.

1. januarja 1919 je bila minimalna plača povišana od 5 dolarjev na 6 dolarjev in sedaj na 7 dolarjev na dan. (Posneto iz mesečnika Bernske kovinarske internacionale za mesec januar 1930.)

Fordovi delavci v Ameriki, ki niso najboljše plačani, zaslužijo dnevno minimalno 7 dolarjev, to je v dinarjih približno 392 Din na dan.

Ford ne trpi delavske strokovne organizacije v tovarni. Deloma se pa to da razumeti, zakaj ne pride med njegovimi delavci do organizacije. Tisti naši podjetniki, ki se z vso silo, branijo organizacije baš zato, ker so pri njih najslabše plače, naj vsaj malo posnemajo Forda in sami nekje enkrat svojim delavcem zvišajo plače za 20 do 30 odstotkov; potem bo lažje razumeti, zakaj se branijo organizacije.

Sicer pa, Evropa je eno, Amerika drugo; zato je pa v Evropi treba čvrste organizacije delavcev, ker naši podjetniki zvišavajo svoj dobiček iz računa umazano nizkih plač; zato bomo pa pri nas in pred vsem mi kovinarji v vseh kovinarskih obratih in tovarnah uveljavili organizacijo, ker brez nje kratko pri nas ne gre in se ne da živeti.

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

RUDARJI.

Produkcija in poraba premoga v Jugoslaviji v zadnjih 10 letih v primeru z letom 1913.

Leto	Črni premog	Rujavi premog	Lignit	Skupaj
	v tonah			
1913	56.805	2.513.115	481.134	3.051.054
1919	20.674	1.681.729	537.108	2.239.511
1920	65.885	2.077.034	744.680	2.887.599
1921	77.599	2.281.764	732.017	3.091.380
1922	101.861	2.616.317	1.011.151	3.729.429
1923	136.267	2.972.264	992.173	4.100.704
1924	131.633	3.121.087	932.520	4.185.240
1925	178.456	2.998.953	974.717	4.152.126
1926	190.814	3.013.392	936.546	4.140.572
1927	289.141	3.484.975	970.820	4.746.936
1928	357.472	3.666.030	1.028.378	5.051.770

Leto	Poraba v 1000 t.	Uvoz v 1000 t.
1919	2.240	—
1920	2.926	38
1921	3.149	102
1922	4.045	316
1923	4.408	308
1924	4.520	334
1925	4.698	546
1926	4.852	441
1927	5.149	449
1928	5.583	531

Leto	Število delavcev	Povprečna produkcija na delavca in leto v tonah
1919	22.089	100
1920	29.052	99
1921	29.036	106
1922	31.159	120
1923	31.719	130
1924	30.316	131
1925	28.886	143
1926	28.972	142
1927	29.696	160
1928	27.693	182

Iz zgornjih števil je razvidno, da smo pri nas za kritje domače uporabe premoga še vedno navezani na uvoz tujega premoga, in to kljub temu, da je lanska produkcija presegla ono iz leta 1913 za nad 100%.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Poročilo iz Hrastnika.

V nedeljo, 23. februarja, je imelo delavstvo kemične tovarne v društvenih prostorih ob obilni udeležbi svoj izredni občni zbor. Ker ni bilo nobenega referenta, se je po poročilih predsednika in tajnika prešlo na volitve novega odbora. Izvoljeni so bili: Volf Njko, predsednik; Paulič Jožef, podpredsednik; Kragl Jožef, tajnik; Peterlin Ivan, blagajnik; odborniki: Železnik Anton, Vodopivec Franc, Nadzorstvo: Höferl Alojz, Pirc Jožef, Florjanc Ivan. Namestniki: Horjak Ivan, Godicel Pavel, Vučka Mihael. — Po volitvah je povzel besedo s. predsednik in se vsem navzočim zahvalil za zaupanje in za njih odločni korak, da so se zopet nanovo vsi strnili okrog svoje strokovne organizacije in da vztrajajo na svoji začetni poti, ker le v strnjjenih vrstah in s pomočjo svoje strokovne organizacije se lahko uspešno borijo za svoje delavske pravice.

Občni zbor podružnice Splošne del. zveze v Mariboru.

Redni občni zbor »Splošne delavske Zveze«, podružnica Maribor, se je vršil v nedeljo, dne 23. februarja 1930, pod predsedstvom sodr. Dvoršaka, ki je kot dosedanji predsednik podružnice podal izbrano poročilo o delovanju in stanju podružnice. Poudaril je težkote, na katere je zadel podružnica v tem izrednem stanju ob vsaki priliki, a se je kljub temu s trudopolnim delom vsaj deloma doseglo zahteve delavstva. Nato je sledilo poročilo blagajnika. O pravilnosti njegovega dela pa je nato poročala kontrola, katere je našla vse v najlepšem redu, ter se je izrekel soglasno absolutorij. Nato je bila predlagana 5 član-ska komisija, ki je imela nalogo sestaviti v poštev prihajajoče osebe za glavni odbor. Med tem, ko se je komisija posvetovala, je podal kratek referat predsednik Centrala sodr. Haramina, ki je pa kratko obrazložil današnje razmere in orisal mogoč izhod iz te krize, ki ovira vsak nadaljnji razvoj. Zlasti je poudarjal potrebo vstopa delavstva v strokovne organizacije, češ, da si brez teh delavstvo ne bo moglo izboljšati svojega položaja. Za tem so sledile volitve novega odbora, pri katerih so bili izvoljeni sledeči sodruzi: predsednik: Karner Edvard, namestnik: Dvoršak Ivan, blagajnik: Bomšak Emerik, namestnik: Strah Alojz, zapisnikar: Kraner Franc, namestnik: Steinberger Konrad, odborniki: Pivec Franc, Krivec Alojz, Robin Josip, Lipša Jakob, Kebrič Franc, Lešnik Ivan. Kontrola: Vtič Mihael, Grčić Vinko, Cizer Konrad. — Občni zbor je bil dobro obiskan in je bilo med udeleženci veliko zanimanja. Odbor, ki se je izvolil, bo v novem poslovnem letu šel z vso vmo na delo.

Občni zbor podružnice v Šoštanj.

Občni zbor naše podružnice se je vršil v nedeljo, dne 2. marca v Zadržnem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila: a) predsedstva, b) blagajnika, c) nadzorstva. 3. Volitve odbora in nadzorstva. 4. Poročilo o dajatvah podpor iz parskega sklada. 5. Volitev blagajnika parskega sklada. 6. Poročilo obratnih zaupnikov o njih delovanju in dajatev podpor bolnim in onemoglim delavcem iz kazenskega sklada.

Predsednik sodrug Zajc otvoril občni zbor, prečita zapisnik zadnjega občnega zbora in poda poročilo o delovanju organizacije v prejšnjem letu. Iz poročila je bilo razvidno, da je v svojem delovanju imela podružnica mnoge težave zlasti zato, ker tovarna v letu 1928-29 ni obratovala v polnem obsegu in je bilo delavstvo brezposel-

no. Ker delavstvo ni imelo zaslužka, je tudi delo v organizaciji počivalo. Izvršile so se vse priprave za proslavo 1. maja, ki pa je bila prepovedana. Vršilo se je 18 odbo-rovilih sej, 1 javen shod in 1 članski sestanek. Delovali smo tudi na kulturnem polju. Prirejali smo tudi skioptična predavanja, žal, da delavstvo za vse kaže premalo zanimanja. — Blagajnik sodr. Franc Hleb je podal poročilo o dohodkih in izdatkih podružnic. Za nadzorstvo pa je poročal sodr. Srebre Martin, da so se knjige in denarno poslovanje pregledalo in se je ugotovilo, da se je vršilo poslovanje v najlepšem redu in predlaga absolutorij. Poročal je tudi blagajnik parskega sklada, koliko se je zbralo, koliko se je izdalo podpor in koliko je gotovine naložene v hranilnici in v blagajni. O delovanju obratnih zaupnikov pa je podal izbrano poročilo sodr. Franc Pregovnik. Poročila so se vzela na znanje. Za blagajnika parskega sklada se je izvolilo sodr. Franca Hleba. Ker ni bilo nikakih predlogov glede spremembe parskega sklada, ostane isti tudi v bodoče tako urejen kakor doslej.

O dajatvah podpor iz kazenskega fonda pa je poročal predsednik obratnih zaupnikov sodr. Zapišek.

Petčlanska komisija je sestavila predlog za novi odbor, ki je bil soglasno izvoljen. Dosedanji predsednik sodr. Zajc je sicer hotel odkloniti ponovno izvolitev, ker posamezniki za ves trud in požitvovanje človeka potem opravljajo, intrigirajo itd. Po pojasnitvi, da so to le nekateri posamezniki, da pa članstvo sodr. Zajcu zaupa, je sprejel funkcijo in se je soglasno izvolil naslednji odbor: Zajc Vinko, predsednik; Mlinar Anton, podpredsednik; Kušnik Jakob, tajnik; Turk Alojz, blagajnik. Odborniki in nadzorstvo: Dobišek Anton, Lešnik Alojz. Povše Jurij in Ramšak Jože.

Po izvolitvi odbora je podal oblastni tajnik sodr. Jakomin poročilo o delu naših organizacij in pozval članstvo, da v bodoče dela z vso vmo za povzdigo svoje strokovne organizacije.

Sodr. Primožič pa je pred zaključitvijo občnega zbora opozoril, da se namerava v Šoštanju ukiniti ekspozituro OUZD in pozval delavstvo, da če ta namera res obstoja, da napram temu zavzame svoje stališče.

Predsednik je nato zaključil lepo uspešni občni zbor.

LESNI DELAVCI.

Podružnica lesnih delavcev v Ljubljani je imela svoj redni letni občni zbor dne 23. februarja v hotelu »Lloyd«, kateri je bil zelo dobro obiskan, zlasti s strani mlajše generacije, kar je zelo razveseljivo. Občni zbor otvoril predsednik sodrug Bricelj, ki poda obširno poročilo o delovanju podružnice in stanju članstva. V poslovnem letu smo izgubili tri dobre člane. Za vedno so se ločili od nas sodrugi Knave, Kralj in Dolenc. Bodi jim zemljica lahka! Na novo je pristopilo 87 članov. Pogosto so se vršili zaupniški sestanki, pa tudi delavskih sestankov je bilo precej.

Iz poročila predsednika je bilo razvidno, da je postala ljubljanska podružnica zelo agilna in je želeli, da naj tudi v bodoče tako napreduje.

Tajniško poročilo je podal sodr. Kernjak, blagajniško pa sodr. Virant ml., kar je vzelo članstvo na znanje. Sodr. Antončič je poročal za kontrolo ter je predlagal, da se podeli staremu odboru absolutorij.

Nato so se vršile volitve v novi odbor; za predsednika je bil ponovno izvoljen sodr. Bricelj. Zahvalil se je članstvu za zaupanje ter naglašal, da naj bi se članstvo zavedalo svojega težkega položaja ter se oprijelo trdno svoje strokovne organizacije, v kateri je edini izhod za zboljšanje svojega položaja. V odbor so bili izvoljeni sledeči sodruzi: Gregorič, Virant ml., Bergant, Oblak Franc, Kramar, Kožuh, Hafner, Pangos, Prevc Stanko, Bukovec Ivan, Petrič Martin, Antončič, Toplišek, Podobnik, Cihva.

Sodr. Tokan je poročal o starostnem zavarovanju in naglašal, da bo to edina opora našim starim borcev. Nadalje apelira na članstvo, da bi se v čim večjem številu odzvali in postali podporni in ustavnostni člani delavske godbe »Zarja« ter s tem dokumentirali, da imajo tudi lesni delavci voljo za kulturno izobrazbo proletarijata.

Razvila se je obširna debata, v katero je poseglo več sodrugov. Ker je bil dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil občni zbor ob 11.30 s pozivom: vztrajati v borbi do končne zmage za naše pravice!

OBLAČILNI DELAVCI.

Nečedna konkurenca v krojaški obrti.

Zadnje čase se opaža jako grda konkurenca in boj za naročnike med mojstri. Razpasla se je navada med nekaterimi krojaškimi mojstri, da si pridobijo razne manufakturne trgovske sotrudnike na svojo stran s tem, da jim brezplačno ali vsaj za podrežijsko ceno izdelujejo oblačila. Ti trgovski sotrudniki potem agitirajo v trgovinah za te mojstre. Samo ta in ta mojster je najboljši in najcenejši, dasiravno imajo vsi mojstri svoje cenike predpisane od zadruge. Večkrat se dogodi, da kak mojster pošlje v gotovo manufakturno trgovino svojega naročnika, a se ta k mojstru več ne vrne, ker ga je trgovski sotrudnik pregovoril za drugega mojstra. Tak način pridobitve naročnikov dotičnim mojstrom ni v čast in trgovci z manufakturo bi pač morali prepovedati svojim sotrudnikom, da prenehajo s tako nedopustno in nesramno agitacijo!

Brezposelnost na Dunaju.

Na Dunaju je bilo v letu 1929 pri pomočnem zboru javljeno povprečno 1282 krojačev in 1667 šivilj brezposelnih. Največja brezposelnost je bila v mesecu januarju in sicer 1836 krojačev in 3411 šivilj,

najmanjša pa v mesecu oktobru za krojače, kjer je bilo samo 630 brezposelnih in v maju za šivilje; ta mesec je bilo le 289 brezposelnih šivilj. V splošnem pa je bilo brezposelnih na Dunaju v letu 1929 15.379 krojačev in 20.358 šivilj.

Oblačila iz aluminija.

V oblačilni stroki se pripravlja velik preobrat. Tehnika je v ofenzivi. Ona napreduje povsod in tok časa prinaša vedno nove iznajdbe. Ali ste že slišali in mislili kdaj, da bo svet hodil okoli v aluminijastih oblekah? Pred dvem leti smo slišali, da je bila zračna ladja »Italia« oblečena v aluminijasto obleko. Danes pa prihajajo poročila, da je tehnika iznašla blago za obleke, katero sestoji iz celuloze in aluminija. Debelost aluminija znaša 0.009 milimetra in je jako trpežno; že dosedaj so bile v brokatu, v blagu, iz katerega se izdelujejo plesne obleke, vpletene posamezne aluminijaste niti. En meter takega blaga bo stal Din 40.—; če računamo tri metre, bo stal blago za obleko Din 120.—, kar bo povzročilo, da si bo lahko vsak, še tako slabo situiran delavec, nabavil novo obleko, kar si dosedaj pri teh visokih cenah blaga ni mogel. Upajmo, da bodo tudi oblačilni delavci imeli vsled te iznajdbe boljše in stalnejše zaposlitev kot dosedaj.

STROJNIKI IN KURJAČI.

Mnogo je onih, ki menijo, da se parni stroj umika novim električnim pogonskim silam. Zlasti so takega mnenja oni, ki ne zasledujejo razvoja tehnike, oziroma nimajo časa in ne prilike, da bi razvoj mogli zasledovati.

Izpodiranje parnega stroja po drugih pogonskih silah ni tako, kakor si ga nekateri predstavljajo. To nam potrjujejo strokovnjaki, ki se izključno s pogonsko silo bavijo. Zadnjih par let vidimo, da so nove iznajdbe, nove naprave pri parnem stroju, povečale kapaciteto tako rapidno, da se človek mora vprašati, zakaj že prej ni bilo mogoče spraviti na dan take ekonomije; zakaj že prej ni bilo mogoče iztisniti take sile iz parnega stroja, kakršno se dobiva po iznajdbah v zadnjih letih?

Res imamo pogonske sile, ki navidezno kažejo večjo komoditeto. Vendar pa ima parni stroj tudi veliko dobrih lastnosti, ki tehtno in upravičeno zagotavljajo njega obstoj in razvoj. Parni stroj ni odvisen od napeljav vode in nobenih daljnih vodov, postavi se lahko kamorkoli, njegova gradba je bolj enostavna kakor gradba drugih pogonskih sil. To bi bilo eno v dobro parnemu stroju! Njega moderni razvoj pa odtehta vse. Navedba visokega pritiska pri parnem stroju je napravila popoln prevrat pri pogonski sili, te vrste. Preračunano je, da daje navadni parni stroj 16 atmosfer priokroglo 10 od 100; pri novem tipu 55 atm. 390 stopinj 15 od 100 in najnovejši parni stroj 130 atm. ob 485 stopinj C. 20 od 100 premogovne toplote, ki se razvije v silo ali energijo. V bodoče namreč kurilna gorkota ne pride več v direkten stik s kotlom, s čimer je tudi odpravljena vsa nevarnost, da kotel zgori ali da bi utegnili priti do eksplozije kotla.

Tri iznajdbe te vrste so: konstrukcija Leffler, Schmiedova in Bencon-kotel. Vse so neprecenljive vrednosti.

V organizaciji strojnikov se je zadnje čase začelo živahno gibanje v smeri, da je potreba seznaniti naše strojnike s temi novimi napravami.

Pred par tedni je šla deputacija strojnikov k g. banu in ga naprosila v to svrhu za pomoč. Organizacija strojnikov se je zavedala, da pošlje deputacijo k človeku, ki je sam strokovnjak in ki bo umel težnje strojnikov upoštevati. In res je g. takoj vse razumel in svojo pomoč obljubil. Za strojnike pa je življenskega pomena, da vršijo ekskurzije in se njim izdajo nato uradna izpričevala za nadstrojnike, ker le na ta način bodo lahko zasedli domači strojniki mesta, na katerih so danes zaposleni inozemski strojniki s trikratno plačo naših domačih strojnikov.

Oni strojniki, ki do danes še niso našli poti do svoje stanovske organizacije, pa bodo prej ali slej spoznali, da je njih moralna dolžnost, da se organizirajo v svoji strokovni organizaciji, ker tisti časi so minili, ko je taval vsak posameznik po svoje okoli.

STROJNIKI, POZOR! Oni, ki bi se radi udeležili ekskurzije in bi radi postali nadstrojniki in ki se do danes še niso priključili, naj to nemudoma naznanijo družstvu strojnikov, Delavska zbornica, Ljubljana.

»Priatelj prirode.«

Podružnica turističnega društva »Priatelj prirode« sklicuje svoj 1. redni letni občni zbor, ki se vrši dne 11. marca 1930 ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika. 2. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 3. Poročilo odbora. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitev novega odbora. 6. Razno.

V slučaju, da ob določeni uri ne bo zadostno število članov navzočih, se vrši občni zbor 1 uro kasneje neglede na število prisotnih. Članstvo se opozarja, da je prejela ljubljanska podružnica večjo množino novih slovenskih društvenih znakov. Isti se dobe za ceno Din 8.— komad v društveni pisarni. Člani, ki še niso prejeli legitimacij, naj pridejo ponje.

Zakon o inspekciji dela.

(Govor Bog. Čarića.)

Inspekcije dela so bile ustanovljene: »za neposredni nadzor nad izvrševanjem zakonov, uredb, pravilnikov in ministrskih naredb, katere se nanašajo na socialno in življensko zaščito delavcev v delavnicah in v industrijskih, obrtnih, trgovskih in prometnih podjetjih, naj so privatna ali državna, okrožna, občinska itd., v katerih so zaposleni civilni delavci«. Zakon deli inspekcijo na osrednjo inspekcijo dela (ki je oddelek Ministrstva za socialno politiko), na oblastne inspekcije dela in na specialne inspekcije dela za specialne stroke, n. pr. za stavbno stroko, za železnice, pomorstvo in za rudarsko in za domačo industrijo.

Izvrševanje zakona o inspekciji dela

Poleg nalog, ki jih predpisuje inspekcijam dela zakon, je bil 28. januarja 1922 izdan še »pravilnik o higijenski in tehnični zaščiti delavcev v podjetjih«, ki je prav tako spadal v delokrog inspekcij dela. Žalibog je pa ostal pravilnik neizveden.

Sam zakon o inspekcijah dela se je le deloma izvajal. Osnovanih je bilo 10 oblastnih inspekcij dela z dvema specialnima inspekcijama dela za pomorski promet, ki sta pa bili prav kmalu ukinjeni. Osrednja in oblastne inspekcije dela niso imele pravice raztegniti svoje nadzorstvo na rudarska podjetja in železniški promet in v glavnem tudi ne pomorski promet, tako da je bilo 150.000 delavcem onemogočeno okoristiti se z zaščito inspekcij dela.

Po predpisih Zakona o inspekciji dela bi morale inspekcije pregledati okoli 1.200.000 delavcev (dvakrat letno), pregledale so pa, glasom svojih poročil le:

leta	podjetij	z zaposlenimi delavci
1921	6736	101.867
1922	7670	128.733
1923	7972	168.777
1924	8146	175.607
1925	9079	146.720
1926	5662	149.304
1927	5074	137.491
1928	4832	112.316

Iz tega vidimo, da so inspekcije dela izvršile komaj deseti del svojih zakonitih nalog. To pa predvsem zato, ker inspekcije dela niso imele ne dovolj ljudi, ne dovolj denarnih sredstev na razpolago.

Po državnem proračunu je bilo leta:

	1922	1923	1925	1927	1928
Inspektorjev dela	16	12	9	8	8
Inspektorjev kotlov	12	10	7	7	7
Tajnikov inspekcije	25	13	8	8	8
Tajnikov insp. kotlov	16	12	7	6	6
Pisarniških moči	22	21	14	14	14
Služ	16	16	14	14	20
Potnih kreditov 1.015.000	800.000	700.000	560.000	520.000	

V Jugoslaviji prevladujejo mala podjetja. Poleg 6000 industrijskih podjetij z več kot 15 delavci, imamo 75.000 obrti in trgovskih obratov, ki zaposlujejo delavce, obrtnike in pomočnike.

Število nesrečnih slučajev pri delu narašča letno, prav tako kot pada aktivnost inspekcij dela. Tako je znanih nesrečnih in smrtnih primerov:

leta	nesrečnih	smrtnih
1921	2452	92
1922	2714	100
1923	6295	193
1924	7297	144
1925	8135	144
1926	7058	117
1927	8149	135
1928	9352	157

Z uveljavljanjem Zakona o zaščiti delavcev in o zavarovanju delavcev so se še razširile naloge inspekcij dela, med katere spadajo tudi dovoljenja za zaposlitev inozemskih delovnih moči.

Inspekcije dela imajo dolžnost direktne intervencije v vseh delovnih sporih. Druge oblasti, kot sodišča, upravni in obrtni uradi razsojajo samo na tožbo z ene strani in izvajajo higijensko kontrolo obratov. Zaščitne naprave v obratih pa lahko nadzirajo le inspekcije dela.

Sedaj so podrejene inspekcije dela banskim upravam.

Zahteve delodajalcev

Delodajalske korporacije, zahtevajo, da se tudi formalno ukinejo predpisi Zakona o inspekciji dela o specialnih inspekcijah, ker se do danes take inspekcije niso ustanovile.

Dosedaj so imeli inspektorji pravico, da sami vsak čas pridejo v podjetje. Delodajalci zahtevajo, da sme priti v podjetje inspektor samo z dovoljenjem in v prisotnosti lastnika podjetja. Ako ni lastnik podjetja prisoten, ne sme v nobenem primeru priti v podjetje inspektor. Prav tako se ne sme razgovarjati inspektor z delavci v nenavzočnosti lastnika podjetja. Inspektorji dela ne smejo na licu mesta izvesti preiskave o nesrečnih primerih, temveč se mora izvršiti ta posel komisijam potem; v komisiji so pa zastopani državni uradniki in podjetnik.

Glavna zahteva delodajalcev je nadalje, da se odvzame inspektorjem dela pravico, da pregledujejo v podjetjih higijenske, mezdne, prehranjevalne, stanovanjske, zdravstvene in delovne razmere, ker smatrajo, da so vse to privatne zadeve podjetnikov, v katere naj se ne vmešavajo državne oblasti. Higijenske razmere sme nadzirati samo strokovna komisija, sestojeca iz delodajalca in državnih uradnikov, ne pa tako kot je dosedaj, da izvaja kontrolo inspektor dela s strokovnjaki, katere sam določi. Največja kazen sme znašati 1500 dinarjev. Kazni pa ne izreka inspektor dela, temveč kraljevska banska uprava. Proti izreku kazni ima podjetnik pravico pritožbe na ministrstvo in državni svet. Pritožba ima odločilno moč.

Zahteve delavcev

Z ozirom na slabo zaščito delavstva in na zvišano število nesrečnih primerov in z ozirom na dosedanje izkušnje v pogledu izvajanja naše zaščitne zakonodaje, zahtevajo delavci:

1. Da morajo obstojati oblasti, ki nadzorujejo izvajanje zaščitnih zakonitih določil in da je med te oblasti šteti predvsem inspekcije dela.

2. Vse predpise Zakona o inspekciji dela se mora striktno izvajati; izmenjave zakonitih določil se naj izvrše šele tedaj, ako bi se pokazalo, da to ali ono ni izvedljivo.

3. Zvišati je kazni za kršitev zakonskih določil in uvesti je zaporno kazen za povzročitelje smrtnih in nesrečnih slučajev delavcev.

4. Inspekcije dela je obdržati v splošnem delokrogu ministrstva za socialno politiko in narodnega zdravja kot samostojne edinice za vsako banovino. Inspekcije je osvoboditi birokratizma in formalizma, da so zmožne za hitro delo, kajti inspekcije dela so dejansko socialna policija, katere organi morajo biti vedno, povsod in v vsakem slučaju na razpolago. Inspekcijam dela se naj da na razpolago potrebne kreditne in personal, da bodo lahko vršile svoje zakonite dolžnosti.

5. Za slučaj, da se inspekcijam odvzame pravico izrekanja kazni, potem morajo imeti inspekcije tudi pravico pritožbe na višje oblasti, ker v gotovih poslih nastopajo inspekcije pred upravnimi oblastmi v isti vlogi, kot pri sodiščih državna pravdnitva. Ako bi inspekcije dela ostale sestavni del banskih uprav, potem bi ta možnost odpadla, ker se inspektorji ne bi mogli pritožiti proti odlokom svoje direktno predpostavljene oblasti. Zato je povsem utemeljena zahteva, da so inspekcije dela samostojni organi ministrstva za socialno politiko.

Končno zahtevajo delavci, da se pod kontrolno oblast inspekcij dela uvrsti vse vrste narodnega gospodarstva, ne izvzemši železnice, rudnike in plovstvo.

Vse posle socialne zaščite delavcev in nameščencev se naj skoncentrira v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Dokler se to ne izvede — nimamo socialne zaščite delavcev.

POVERJENIKI CANKARJEVE DRUŽBE

delovski zaupniki in funkcionarji strokovnih organizacij, nabirajte člane za Cankarjevo družbo in obračunavajte člane! — Letošnje knjige bodo krasne.

Govor Alberta Thomasa, direktorja Mednarodnega urada dela.

Sodrug! Navdajajo me občutki radosti in veselja, ko se nahajam nočoj med vami, v krogu iskrenih in pazljivih ljudi. Ko sem stopal na to tribuno, si nisem mogel kaj, da se ne bi spomnil svojih prejšnjih posetov v Beogradu. Ko sem prišel leta 1924 v Beograd, sem poiskal takoj, kakor delam to povsod, svoje sodruge delavce. Našel sem jih na pustem brdu, v prostrani baraki, skoro kolibi. Razgovarjali smo se tam o svojih težnjah, o svojih skrbih, o svojem trpljenju. Dve leti potem sem jih našel v skromni delovni sobi. Ali tu je bilo že vse lepo urejeno, videlo se je, da se delo organizira. Ta večer pa je zame proslava vaših novih napredkov. Sešli smo se v vsaj desetkrat večjem številu kakor doslej, v krasnih novih prostorih, med sodruge, na važnem zborovanju, kjer ste poslušali referate, ki bi delali po solidnosti svojih utemeljevanj čast tudi mnogo starejšim organizacijam.

Teh referatov sicer nisem razumel. Ali moji sodruzi in prijatelji so mi jih izročili v prevodu. Razumel sem dobro, katere so prve in glavne skrbi delavskega razreda v Jugoslaviji. Poznam vašo delavsko zakonodajo iz l. 1922. Poznam jo prav dobro.

To je res prav lepa zakonodaja. A vaše delavstvo se pritožuje, da se ta zakonodaja ne izvaja v celini. Naloga Mednarodnega urada dela je, da gleda na to, da se doseže čim boljše izvajanje delavske zakonodaje. To je naša največja in najvažnejša naloga. Države se vsako leto bolj brigajo, da izpolnjujejo zaključene pogodbe in konvencije. In v resnici je dolžnost držav članic Mednarodne organizacije dela, da izpolnjujejo obveze, ki so jih prevzele nase. Mednarodni urad dela tu sicer nima pravice ukazovati. On preiskuje le dejanski položaj, kjer je treba. Obveze ne postojajo napram uradu, temveč napram državam s pogodbenicam.

Vaša delavska zakonodaja je, kot sem dejal, dobra.

Zato se pridružujem, sodrug, iz vsega srca željam in zahtevam delavstva Jugoslavije, naj se ta zakonodaja izvaja. Res je, da kot direktor mednarodnega urada dela nimam pravice prezreti delodajalskih spomenic, da se moram ozirati tudi na njihove razloge, da moram računati s splošno gospodarsko krizo. Ali ne bil bi vreden mesta, ki ga zavzemam, bil bi slab čuvár delovnega reda, predvidenega v mednarodnih pogodbah, če ne bi izjavil: da mora iti skrb za življenje in zdravje delavcev pred ozir materielnega značaja. Naš

cilj mora biti, da skrbimo za zdravje delavcem, da branimo delavčevu človeško dostojanstvo, da branimo delavsko mladino pred zlorabo industrije. To mora biti vedno in ob vsakem času naša misel vodilja.

Vi vodite danes isto borbo, ki se vodi v moji domovini, v Franciji. Tudi mi v Franciji imamo samo delno izvedeno delavsko zavarovanje. Za zavarovanje se vodi tudi v Franciji ostra borba. In priznati moram, jaz se divim vam in nam, kako vodimo to borbo, s kakimi naporji, da se dosežejo veliki delavski cilji. Divim se tej borbi kot vaš star prijatelj, kot nekdanji strokovni delavec, kot socialist. Če mi je dovoljeno, da vam obljubim tu na tem mestu svojo moralno pomoč, sprejmite predvsem zagotovilo, da je vaša borba v vsem soglasna z velikimi cilji Mednarodne organizacije dela.

Zahvaljujem se vam zlasti zato, da ste posvetili toliko pažnje inspekciji dela. Zakaj brez svobodne in avtonomne inspekcije dela sploh ni delavske zaščite.

Strinjam se z Vašimi referenti. Pridružujem se jim popolnoma. A ne želim bi vas mučiti v jeziku, ki ga po večini ne boste razumeli. Zato povdarjam le to: Da sta dve garanciji za izvajanje delavske zaščite.

Prva je dobra inspekcija dela, druga so dobre strokovne organizacije. Zlasti brez dobrih delavskih organizacij bi bil tudi Mednarodni urad dela neploden, jalov. Strokovne organizacije so podlaga za vsako delavsko zaščito.

Ko je po burnih časih, ki so sledili vojni, nastala doba zmed in generalnih stavk, je prišlo tudi vprašanje ratificiranja konvencij na mrtvo točko. Ko pa so se po tej dobi začele strokovne organizacije utrjevati in notranje konsolidirati, smo dosegli velike in koristne uspehe.

Zaupamo v bodočnost strokovnih organizacij in z njimi tudi Mednarodnega urada dela. Danes po desetih letih obstoja, čvrsto tudi ta zaupa v svojo bodočnost.

Pred desetimi leti so prinesli estonski delavci iz svoje estonske domovine k nam v Ženevo mal hrastič. Zasadili smo ga na obali Lemanskega jezera.

Ta hrastič napreduje in raste, zasaša svoje korenine globoko v zemljo.

V njegovi senci bo delavski razred našel, kakor se nadejam, varstvo in blagostanje.

(Dolgotrajno in burno ploskanje in živioklici.)

Izjava ujedinjenih delavskih sindikatov (URSSJ).

Sodrug Bogdan Krekič, tajnik »Ujedinjene delavske strokovne zveze« (URSSJ) je podal sledečo izjavo: Svobodni sindikati, združeni v sestavu Ujedinjene delavske strokovne zveze (URSSJ) se priključujejo izvajanjem in zahtevam, ki so jih obrazložili referenti.

Da vse to podkrepimo, želimo še posebno poudariti nekaj stvari, ki so za delavstvo prav posebno važne.

Mi vemo, da sloni celokupna institucija Mednarodne organizacije dela na sodelovanju predstavnikov države in predstavnikov svobodnih

organizacij delavcev in delodajalcev. Zato je važno in ima mednarodni pomen, da obstojajo v vsaki državi svobodne strokovne organizacije.

Za nas je dalje važno, da podčrtamo, da morajo biti delavske socialne ustanove svobodne. Te ustanove morajo ostati pod trajnim vplivom onih, katerim služijo.

Praksa delavskih avtonomnih ustanov je pokazala svetle rezultate.

A ti rezultati so vsekakor prav zato zadovoljivi, ker so vodili te ustanove ljudje, ki so izšli neposredno iz delavskih vrst, s kvalifikacija-

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

mi, ki so si jih pridobili pri svojem delu med delavci in za delavce.

V želji, da se razvijajo naši socialni zavodi tudi v bodoče po potih, ki so se izkazali kot dobri in vedli te zavode do priznanega ugleda, naglašamo tu, da mora ostati samouprava teh zavodov neokrnjena. Želimo, da bi nepravilno postavljeno vprašanje kvalifikacije nameščencev teh zavodov in vodilo do njih birokratiziranja in duhovnega odtujenja od delavcev, kojim morajo te ustanove služiti.

Iskreno se bomo veselili, ako bo do našle te zahteve tako avtoritativno podporo pri Mednarodnem uradu dela, kakor razumevanje pri mero-dajnih činiteljih.

Slične izjave so podali tudi:

Francé Terseglav v imenu Jugoslovanske strokovne zveze.

Rudolf Juvan v imenu Narodno-socialne strokovne zveze.

Zastopnik Saveza grafičnih radnika, zastopnik privatnih in bančnih nameščencev.

Delavski apel na vlado.

Deputacija 44 članov delavskih strokovnih organizacij pri ministru za socialno politiko.

V soboto, 1. marca ob pol 11. uri dopoldne se je zglasila deputacija vsega delavstva Jugoslavije pri ministru za socialno politiko dr. Mate Drinkoviću. 44 delegatov je napolnilo delovni kabinet g. ministra. Delavske težnje in želje mu je obrazložil centralni tajnik del. zbornice dr. Topalović. Poleg vprašanj okoli revizije socialne zakonodaje je iznesel zlasti vsesplošno delavsko zahtevo po samoupravi v delavskih ustanovah, zlasti v okrožnih uradih. Poudaril je, da ni kake ovire niti upoštevavanja vrednega razloga, da se ne bi v teh delavskih institucijah upostavilo normalno stanje, to je, da bi se izvršile svobodne volitve. Poudaril je tudi enodušno zahtevo delavstva, da ostanejo vse socialne institucije, kot so inspekcije dela, okrožni uradi, borze dela in delavske zbornice pod edino svojo nadzorno oblastjo — ministrstvom za socialno politiko. Le-to edino imej vso oblast!

G. minister je na kratko odgovoril na vse glavne želje, ki so mu bile izražene. Glede revizije socialne zakonodaje je dejal, da na vsa ta vprašanja ne more in ne sme gledati kot socialist. Kajpak mora biti objektivni in nepristansko pretehtavati razloge ene in druge strani. V tem pravcu gre tudi njegovo delovanje. Glede poedinih delavskih institucij je dejal, da je tudi njegovo mišljenje in težnja, da je zanje edina oblast v državi ministrstvo za socialno politiko. V tem pogledu med njim in delavskimi zastopniki ni nikakega nesoglasja.

Nato so delegati še dalj časa ostali v razgovoru z g. ministrom, razpravljajoč o drugih vprašanjih, ki so potrebna rešitve, zlasti o potrebi razširjenja pokojninskega zavarovanja nameščencev na celo državo, o vprašanju razmerja med zagrebškim »Merkurjem«, ljubljanskim trg. boln. in podpor. društvom in belgr. Omladino, o potrebi ureditve starostne preskrbe monopolskega delavstva itd.

Pri zastopniku predsednika vlade dr. N. Periću.

Delavska deputacija je bila sprejeta zatem ob 12. uri opoldne od dr. N. Perića, kot zastopnika predsednika vlade generala Petra Živkovića. Dr. Perić, ki je tajnik vrhovnega zakonodajnega sveta, je sprejel deputacijo v dvorani zunanega ministrstva. Vsakemu delegatu je prijazno podal roko in se s tem in onim razgovarjal.

Delegati so se v polkrogu zgrnili okoli zastopnika predsednika vlade ter mu na kratko obrazložili namen svojega prihoda in svoje želje. Zlasti so poudarili, da predstavljajo vse delavstvo naše države brez razlike narodnosti, vere in organizacij. Delavstvo je na braniku za svoje težko priborjene pridobitve popolnoma enotno!

Dr. Perić je najprej izjavil, da bo o vseh vprašanjih izčrpno poročal predsedniku vlade g. generalu Živkoviću. Vse delavske težnje so mu prav dobro znane, saj se od 1. 1922, ko je bil on sam minister za socialno politiko, v tem oziru ni mnogo spremenilo. Vse od tedaj budno zasleduje gibanje delavskih strokovnih organizacij v naši državi in razvoj socialne politike.

Uverjen je, da vlada revizije delavskih zakonov ne namerava izvesti docela v smeri poslodavskih zahtev.

Delavska predstavništva bodo imela priliko o vseh novih zakonih, ki se tičejo delavstva, izraziti svoje mišljenje. Dr. Perić je nato dejal: »Vlada pa bo sama 33 krat premislila, kakšne zakone bo podpisala!«

Kot se njemu zdi, delavstvo noče drugega, kot da se ohranijo sedanji zakoni neokrnjeni in da se v polnem obsegu izvajajo. Spriči poslodavskih zahtev je to stališče tudi najbolj pravilno. Res je, da se pri nas socialni zakoni ne izvajajo in ne upoštevajo tako, kot bi se morali.

Delavska deputacija je vzela izjavo g. zastopnika ministrskega predsednika z zadovoljstvom na znanje.

Združeno delavstvo je mogočno manifestiralo enotnost svojega stremljenja. Hoče biti v državi in družbi upoštevano, kot mu gre po naravnem pravu. Hoče veljati kot človek. Hoče moderno socialno politiko in socialno zaščito pred izkoriščanjem. ALBERT THOMAS in delodajalci.

V soboto, 1. marca se je s. Thomas sestal v belgrajski industrijski zbornici z delodajalci. Sestanek je vodil guverner Narodne banke Bajloni. Delodajalci so razlagali vse nepravilike, ki jih ima naše gospodarstvo zaradi socialne zakonodaje. Zato hočejo zakone, ki se lahko izvajajo in zato se mora obstoječa zakonodaja revidirati. Delavci v svojih poročilih in spomenicah pretiravajo. Sicer pa je tudi delodajalcem na srcu dobrobit

Vi

še vedno niste poslali zadnjih priložene dopisnice na upravo v Maribor po

„DELAVSKO POLITIKO“!

Gotovo še niste uničili karte. Poiščite jo in pošljite jo takoj na naslov:

MARIBOR, POŠTNI PREDAL 22.

Predno karto oddate, vprašajte svojega tovariša, če se misli tudi on naročiti na

„DELAVSKO POLITIKO“!

Mesec dni jo dobite brezplačno na poskušnjo!

delavstva. Govorili so trije tajniki industrijskih zbornic.

G. Thomas je izjavil v svojem govoru, da se z mišljenjem poročevalcev ne more strinjati. On je vaju v tem pogledu odkritosrčnosti, iskrenosti in stvarnosti. Če so težkoče, niso krivi delavci. Načina rešitve ne predlaga, ker to ni njegova naloga. Mnenja pa je, da bi bilo najbolj prav, ako bi se v tem oziru med seboj pogajali delavci in delodajalci sami. Ne ind-

viduelno, nego z organizacijami. Tudi sicer priporoča delodajalcem, da vzdržujejo z delavskimi organizacijami stalne stike.

Tajnik »Zveze industrijcev«, inž. Šuklje, je izjavil, da se v krajih preko Save in Donave delavski zakoni v celoti izvajajo! V možnost pogajanj med industrijci in delavci ne veruje, čeprav je zase uverjen, da bi rodila uspehe. Za pogajanja z delavstvom se je izjavil tudi dr. Čurčin.

Delavstvo po drugih krajih.

Te ogromne manifestacije in solidarnosti delavstva se je udeležilo vse organizirano delavstvo Jugoslavije.

Potem prenosa radio-postaj Beograd, Zagreb, Ljubljana so prisostvovali tej veliki konferenci v Beogradu.

V Ljubljani v dvorani Delavske zbornice je bil velik sestanek samih delavskih zaupnikov in funkcionarjev strokovnih organizacij, da je bila dvorana polna, kakor pri kakšnem velikem shodu.

V Mariboru v dvorani Kazine je bilo natlačeno delavstva, da niso mnogi mogli

niti v dvorano.

Na Jesenicah v Radio-dvorani je delavstvo napolnilo prostore.

V Celju, Trbovljah, Zagorju, Ptuj, v Mostah in drugod je funkcioniral ta večer 28. februarja kot referent in govornik radio-aparat in zvočnik.

Delavska zavednost je manifestirala na celi črti. Ta delavska zavednost se je postavila solidarno, odločno, kakor en mož, da zaščiti socialno zakonodajo.

In ta delavska zavednost je porok boljših dni delavskega življenja.

Priprave amsterdamske strokovne internacionale

za mednarodni strokovni kongres v Stockholmu.

Seja predsedstva strokovne internacionale v Amsterdamu, dne 28. januarja, je z zadovoljstvom ugotovila sedanje zelo ugodno finančno stanje mednarodne strokovne zveze, ki razpolaga točasno s tri in pol milijona dinarjev premoženja, in se je poslovno leto 1929 zaključilo s prebitkom 37.500 holandskih goldinarjev, od katerega zneska se je 25.000 goldinarjev preodkazalo protivojnemu skladu. Proračun za leto 1930 je bil na temelju predvidenih dohodkov in izdatkov v višini 1 milijon 200 tisoč dinarjev sprejet. Ker je dosedanji glavni tajnik Sassenbach, z ozirom na svojih 64 let starosti, po-

novno izvolitev odklonil, je predsedstvo sklenilo strokovne centrale posameznih dežel pozvati, da na stockholmskem mednarodnem strokovnem kongresu predložijo svoje predloge k izvolitvi novega generalnega tajnika. Nato se je določil dnevni red na stockholmski kongres; kot referenti so se določili: za gospodarski program Leipart, za socialnopolitični program Mertens iz Belgije, za protivojni in mirovni dogovor Jouhaux iz Francije. — Nameravani kongres delavk, ki bi se imel istočasno vršiti v Stockholmu, se je zaenkrat preložil.

Za delavsko pravovarstvo.

Splošno delavsko pravovarstveno društvo ustanovljeno.

V ponedeljek, 10. t. m., se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor »Splošnega delavskega pravovarstvenega društva«. Pravila je banska uprava že vzela na znanje. Društvo ima namen pospeševati poznavanje obstoječih zakonov in uredb in svojim članom preskrbovati pravno pomoč zlasti v slučajih, ki zadevajo njih delovni ali socialni položaj. Izvzeti so slučaji čisto privatnopravnega značaja kakor tudi kazenski slučajji zaradi onečašujočih deliktov. Društvo dosega svoj namen s prirejanjem predavanj in konferenc, z izdajanjem publikacij in s posredovanjem pouka svojim članom potom svojih pisarn, ki se bodo po potrebi ustanovile v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Za tekoče leto se je določila pristopnina 2 Din in letna članarina 12 Din za pravne osebe (korporacije, društva) pa 100 Din. Član lahko postane vsakdo, ki se sam preživlja in ki ga odbor sprejme. Odbor se je konstituiral tako-le: predsednik: Čobal, podpredsednik: Mlinar, blagajnik: Kopač, tajnik: dr. Jelenec, odborniki: Petejan, Vuk, Jakomin, namestnik: Vrankar, Ajdiškova, nadzorstvo: Svetek, Ošlak in Tekavc. Začasni društveni naslov: Ljubljana, poštni predal 290. — Poznavanje ob-

stoječih zakonov in predpisov je za vsakogar potrebno, ker se nihče ne more zagovarjati, da obstoječega zakona ni poznal.

Zakoni pa državljanom ne nalažajo samo dolžnosti, priznavajo mu tudi pravice. Teh pravic pa se more posluževati seveda samo tisti, ki zakon in njegove odredbe pozna. Društvo je zlasti potrebno v sedanji dobi, ko se izdaja izredno mnogo novih zakonov in so nekateri zakoni zelo strogi.

Podrobnosti o pristopu, oz. prijavljanju članov, bo društvo pravočasno objavilo v »Delavski Politiki«.

»Prijatelji prirode«, podružnica v Ljubljani, si je osvojila sklep, na podlagi katerega pošlano njeno oficijelno glasilo list »Svoboda«, ki izhaja enkrat mesečno kot glasilo delavske kulturne zveze »Svoboda« v Ljubljani. Ker bo list redno prinašal razna poročila in objave, kakor tudi druge poučne članke o turistiki, se apelira na vse one člane, ki še niso člani »Svobode«, da si že z ozirom na minimalno naročnino in v svrhu stalne zveze s podružnico naroče list »Svoboda«, ki stane letno le Din 12.— Nadalje se vabijo vsi oni, ki žele naročiti nemško glasilo »Der Naturfreund«. Ta revija stane letno Din 17.— Člani, ki se na enega teh listov naroče, naj blagovolijo svoje naslove sporočiti podružnici »Prijatelji prirode« v Ljubljani, palača Delavske zbornice, v prostorih »Svobode«, poštni predal 290.

L. MIKUŠ, LJUBLJANA
MESTNI TRG 15

Dežniki
Na malo! Na veliko!
USTANOVljENO LETA 1839

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

„TEHNIK“
JOSIP BANJAI

LJUBLJANA
MIKLOŠEVA CESTA 20
(nasproti sodišču)

Velika izbira gramofonov, koles in šivalnih strojev.

Nizke cene! Nizke cene!